

אילימא ש"יש ביתו. משמע דאין תריך לצונו כל ממונו לקנות אחריו אפילו לא ימלא כפחות והוא מלוה עוברת ואפילו שלש ציטו משמע דלא מחייבו ואמרין נמי (כתובות 77 ד.) המצונו אל יצונו יותר מחמוסם וצרכיהם

ד"ר"ג שקנה אחריו צלףף וזו: **אילו** אחריו י"ה. אפילו מיירי בעשוריתא דרבי"ה כדאשכחן בפרק מילתא האשה (כתובות 77 סה.) מ"מ ידוע שלף היה חייב לצונו כל כך:

עד ש"יש במצוה. פירוש [א] אש מלא אחריו כאגוז כמו ששערו חכמים ואחד גדול ממנו שלש יקנה:

משלף הקב"ה. אכול פירות צעוה"ו והקטן קיימת לו לעוה"ב: **בשורף** קשור ובור מכוסה. פי' כראוי דאי בשלף כראוי לאו כלום היא^א ועוד מדפריך מ"מ הכא כלומר וצניעה היא לה"ס ליפטור מהדר מוקי לה כשור מותר וצור מגולה:

שורף עבד צנתוקי. פרש"י אפי' צלף חרש דרכו לנתוקי מאליו וכן צור דרכו לנתוקי מאליו וקשה דע"כ צקשו וצכסו כראוי מיירי כדפרישת ולקמן (77 ד.) מן כסהו כראוי פטור והאשה לפרש דרכו לנתוקי ע"י חרש קאמר דגרע משום דמסר לתרש אצל גחלת לא גרע כ"כ דאין דרכו ללנות גחלת כמו שדרכו לנתוקי שור ולנתוקי צור דכמה דשציקי לה חרש מעמיא עמיא ואילו:

ולרבי יוחנן דאמר אפי' מסר לו **שלהבת פטור** בו. תימה מאי קשה ליה הא שלהבת לרבי יוחנן כמו גחלת לר"ל קשי קשור וצור מכוסה יכול להעמידו ומשום דחרש עבד לנתוקי ולנתוקי ממו שאמר לר"ל ו"ל דמשמע ליה דטעמא דרבי יוחנן דפטור משום שהקטן שומרו ואין הקטן עושה הוצק אלא אדרבה עושה שמירה^א והשתא ניחא דלא תיקשי לרבי יוחנן דמוקי לה כשור מותר וצור מגולה אמאי נקט שמסרו לחס"ו דפטור משום שהקטן שומרו ואין לרבותא אע"פ שעשה שמירה קלת וזהאי סברא פלוג אריש לקיש: **חומר בשורה.** האי שור היינו קרן כדמוכח בצולה שעמתינן^א ודרבין ר"ה ה"ה קרן דלא חשיב שהוא בעלי חיים מה שאין כן בצור משום דהוי ככלל ודרכו ליךץ ולהוציא וכוונתו להוציא לא שייך למתני גבי צור שאין בעלי חיים:

מה שאין כן בצור. שאין משלם כופר וכן אש דקתני בסמוך משא"כ צלףף וז"ל משור ומייבו כדופר ואף על גב דאיכא למימר שכן צ"ח דהא מסקינן לקמן בפרק כ"ל (77 ד.) דאיכא כופר צרגל שמע מינה דילפינן רגל מקרן ולא פריעין מה לקרן שכן כוונתו להוציא וזהאי שור דאש וצור פטורין בסקוף כ"ל (77 ד.) עליו ולא על צור עליו ולא על האש כדדרשינן לקמן בצור למ"ל מ"ל מעליו ויש לומר דאיטריך שור ולא אדם לפטור עבד שפול בצור או עובד כוכבים הקטני לישראל^א:

לו שלהבת פטור דהשתא מוקי להא דקתני מה שאין כן צלףף בשלהבת ודכוותיה דמחייב גבי שור וצור כשור מותר וצור מגולה מאי שנא כו'. הספ. גבי בעירה: **לכסא** דחרש קגריס. אחזתו של חרש גרמיה ההבער שהוא נטלה והולכה לגדיש הכא לא צכתא דחרש קגריס שהשור הלך והוציא וכן השור ולא על ידי חרש הוציא: **לכסא.** אחזתו וכוו מלשון לכתא שקורין טניילא"ש: **ל"ה גרס' לוואס.** יחודו של חרש שנתייחד עם השלהבת ונטלה. ולשון לוואס שולא"ש כדאמרין ליהוי לוואס לחבדו (ב"ב 77 ד.) **כופר.** במועד שהמית כן חורין: **אסור שנאח.** אם הסמית אדם כדכתבי (שמות כא) ובעל השור נקי כאלם שחומר לחבדו פלוגי דף (כא.) **כופר.** שאלה הנאה [לקמן מה.] **מה שאין כן בצור.** שאין בעל הצור חייב בשלהבת ומיתת אדם כדאמרין שור ולא אדם [לקמן מה:] **מה**

שליש ציטו. שחייב אדם לצונו צמנות לולב או לציטת או ספר תורה שליש מה שיש לו: **בצידור מלוה עד שלש צמלוה.** אשם מוצא צ' ספרי תורות לקנות ואחד הדור מחבדו יוסוף שליש הדמים ויקח את ההדור דלמלא (שם 77 ד.) זה אלא וכוונתו (שמות טו) הנחילה לפניו צמנות עשה לך ספר תורה נאה לולב נאה טלית נאה לציטת נאה: **שליש מלגו.** כגון אש הקטן נמכר בששה יוסוף שני דינירי דהיינו שליש מלגו שליש שצמון הדמים ויקח את ההדור: **או שלש מלגרי.** הדמים יחלוק לשנים ויוסף חלק שליש משלו דהיינו אש קטן נמכר בששה יוסוף שלשה דינירין ויקח את הגדול צמטה: **עד שלש משלו.** דהיינו אצומו שליש יוסוף בצידור מלוה משלו הוא שאינו נפרע לו צמיו כדאמרין הי"סא לעשותם ולא הי"סא יטול שכרס (ע"י 77 ד.) **מלאן** ואילו. מה שיוסף בצידור יומר על שליש יפרע לו הקצ"ה צמיו: **מתני'** **שחטי** **שצמירפו.** שנחמייבתי לשומרו: **הכשרתי** **אש** נוקי. כלומר אש הוצק הכשרתי וזימנתי אותו הוצק שלף שמנתי יפה כן מלאתי. לישנא אחריתא הכשרתי את נוקי עליו להכשיר ולתקן את נוקי כלומר אי חייב לשלם. מפי מורו: **הכשרתי** **מקלף** **נוק** **חפתי** **כשלומו** **יו.** האי הכשרתי לא דמיא להכשרתי קמא דהא דמי וזימנתי הוא כלומר אש וזימנתי את מקלת נוקי אע"פ שלף וזימנתי כולו חפתי לשלם את נוקי כהכשר כל נוקי כאליו וזימנתי כולו וזימנתי [ו] מפרש היכי דמי: **נכסי** **שאין** **צנס** **מעילת.** כלומר אש הוצקתי נכסי שאין בהן מעילה אי חייב לשלם אצל אש הוצקתי נכסי הקדש איני חייב דנפקא לן כולהו נוקין משור רעוה"ו: **של** **צני** **צריס.** לאפקוקי נכסי דלינו חייב צנוקין: **ונכסי** **המוידיס.** שיש להם צנוקין לאפקוקי דהפקר שאם הוצקתי נכסי דהפקר פטור וזימנתי [ו] מפרש לה: **וצל** **מקוס.** חז המזיק כמו שהוצקו נכסיו את נכסי צני הצריס ואת נכסיו המוידין: **חון** **מראוס** **המוידיס** **למויק.** שחט ששור שאין לו מוצק צרשות המזיק והוצקו שור של מוצק פטור דלמתי ליה מוצק צרשותי מאי צני: **ורשוס** **הינוק** **המויק.** מפרש בגמרא [ס:] **כשהיו** **חז** **המויק.** **הא** **דרשינן** **ליה** **צריס** **פירקין** [ו] **לא** **מתי** **קרן.** וכההוא חז המזיק דרישא לא דרשינן ליה דלאוי ימירה היא: **גב' מה** **שאין** **כן** **צלף.** כדמפרש לקמן: **גחלת** **שאינה** **צויערת** **אלף** **אש** **כן** **ליצה** **אותה:** **שלהבת.** שמוכר ה' אור מלוצה לחרש לפטור צממיה: **והאמר** **יש** **לקיש.** צהכונס לאן לדיר [קמן ע"י:] **לא** **שנו.** דהשולח הצעירה צד חרש שוטתה וקטן דפטור מדיני אדם: **אלף** **כשמסר** **לו** **הגחלת** **וליצה.** אותה החרש: **צרי** **הויקא.** מצורר הוצקו לכל שהיא מונומת להוציא: **צרי** **מוזמן:** שור דרכיה לנתוקי והוא ליה לאסוקי אדעתיה שאפילו אין החרש ממירו סופו להמיר את עצמו הלכך שמירה רעוה"ו היא ואפילו המירו חרש היא אפילו בעל השור: **לנפורי.** לנפול הלכך שמירה רעה היא אפילו גילהו חרש בעל הצור חייב לשלם שלף שמרו כראוי: **מעמיא** **עמיא** **ואולא.** ומאי לדיצה חרש לא רמיא עליה דבעל גחלת לאסוקי אדעתיה: **ולרבי** **יוחנן** **דאמר.** צהכונס [ס:] אפילו מסר חומר

(א) למאן כן: ט: [ע"ף], (ב) דבריהם [ו], (ג) [שמות כן], (ד) ע"י ג"כ חרש, (ה) [שמות כן]

הגהות הגר"א
(א) תוס' ד"ה ע"ה. פי' כו' ג"כ רעמט ש"פ כפיכ"ס:
לעני רש"י
טניילא"ש [טניילא"ש].
צכת. שולא"ש [שולא"ש].
הבורה.

מוסף תוס'

א. דהא דקאמר ששליש היינו גם ממה שנשאר לו. לעולם מזה נותן ולא שליש הראשון. מריס ו"ה. א. ואת אי' יקנה עד אלף וזו. ששלעולם ימצא הור יותר משליש. ר"ס. ג. גריס: אמאי קרי ליה מוכסה. T. [ולא] מצו מוקי לה דכוותה בשור קשור ובור מכוסה, ודוראי לא הוה מחייב רבי יוחנן. דהא ליתא למיבא דרכיה לתוקי ולנתוקי שררי לר"י אין הגהות מקרב הדין כרפי ולכך מוקי לה בשור מותר וצור מגולה דהשתא דרכיה להוציא מאליו. ורבי ורבי כי היכי דבשלהבת פטור אפי' דמוזמן (לקרן) [להוציא] לפי שיש לו לטמון על שפירת החרש, וז"ל בשור ובור, ומשני דלא דמי דהתם בשלהבת צבתא דחרש קא גריס וכו' ולכך אמר דיש לו לטמון על שפירת החרש בכך שתינתו ולא יטלנו לגריס, אבל בשור מותר וצור מגולה לאו צבתא דחרש קא גריס דהא כי מניחיה הוא מוקי אפי' עושה מעשה ולשומרו שקשורו ומכסהו ובהא דאי לא היה לו לטמון על שפירת החרש, ר"ס. ה. ולא שן ורגל, ותעד מן מוקאמי חומר בצור שחבור עובדת מחתלתא מצינאי בשור ואילו רגל רשן מועדין הן מחתלתן ועוד מולא תני בחומר בצור וחייבת בהר"י, ועוד מוקאמי ששור משלם את הכופר ושלישם של עבד ואילו ברגל פלוגתא דאביי ורבא הוא לקמן בפרק שור שנבג ד' ה', ר"ס. א. וז"ל שן ורגל לא מעטקין מעליו כיון הדור מנוף השר. ר"ס לקמן י"ג ד"ה שששה. ו. דהתם לא שייך כופר. ר"ס ע"ש.

רבינו הגהאל

אמר ר' ירמיהו להדור מצוה עד שליש במצוה. פי' אם נודקין לו לולב בסוף לולב אחר מהדר בסוף ורצו עדין להוסיף שלישי ברמי' ולהתנות במצות בלולב נאה. עני שרוא איש שלישי מלבד רבא והשלישי שלש כגון שהוספתה על הכסף חצי נמצא זכאי לולב וזו חצי חצי שורא כסף וחצי או שליש מלגיו שהוא כסף ושליש כסף, ועלמה בתוקי. כסף, ועבדין לחורבא מלבד. במעשה אמוי עד שלישי משלו, כלום מותר הוא להתנות במצוה עם שלישה. מכאן ואילך, אם מוסרין יתו על שלש מידה יתירו עושה. כגון המפרנס עני ומוסקי לו יתו שנמצא חינו, ואין מילם לו מקפה כשור אלא בגמול משלהבת שני (משלי יט.) יו) מלוה יי' חונן דל, ופשוט הוא. ד"א. מכאן ואילך משלהבתה, מאם כל החרש המצוה ביתר משליש ברמי' מניע, שחיי קודמין להיודור מצוה כל זה. אבל אם יזמן לו הקב"ה ממון שלא מיניע ובקש החרש המצוה ביתר משליש הרשות בידו. והמהדר המצוה משובח כדתיינן בנר תוכה (שבת כא. ב) והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין וכו'. פי' כל שחבתי בשמירתו הכשרתי וכו'. מ"ד כל שחבתי בשמירתו הכשרתי בצידי, שור ובור שמוסרין לחרש שוטה וקטן והוציק חייב מה שאין כן באש

ל' יוחנן אפי' אם מסר לחרש שוטה וקטן שלהבת והוציק פטור המוסר. מאי טעמא, צבתא וידהו גריס. פי' תנורי. ישר העפר והקוריו ופתח פי הבור. ה"י חומר בשור ששור משלם הכופר ו' שלעבר, נגמור דניו אסור בהנאה, ודרבנן ליךץ ולהוציא, מה שאין כן בצור. חומר בצור שהבור תחילת עשייתו לוק, ומועד מתחילתו, מה שאין כן בשור.

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

י.

עין משפט
נר מצוה

(א) לקמן מג: (ע"פ),
 ט (לעיל ה: וז"ל),
 ד (נפיקה מי: וז"ל),
 ו (תוספתא פ"ו)
 ע"ש, ט (שמות כב),
 ו (שמות כא), ז"ל
 ע"פ, ט (ש"ס וזכיתם
 כה: ד"ה ובערפיה ומוס'
 נדה ג: ד"ה עשה ומוספות
 ע"פ ד: ד"ה נפשות,
 ט (ש"ס ל"ג ע"י
 מהש"ס,

רבינו הגנאל

חומר בשור מבאש בו,
 עד מסור לחריש שיהיה
 בקטן חייב מה שאין בו
 וחומר באש שהאש
 מועדת מתחילתה מה
 שאין בו בשור. חומר
 בביר מבאש שהבור תחלה
 עשיתו לנפשו ונפשו חריש
 שישוה וקטן חייב, מה
 שאין בו באש. חומר באש
 שדרכה לילך ולהזיק
 ומועד (לובל) [לאכול] בין
 דבר הראוי לה נכון עינים
 וכיצא בהן, ויבין דבר
 שאין ראוי לו, נכון כלים
 וכיצא בהן, מה שאין בו
 כבוד, וסתמא כרבנן
 דפטרין בנזקין ליום כבוד.
 והוא דלא תני שהשור
 חייב בו את הכלים מה
 שאין בו כבוד, שיהיה כמו
 ששירי הטמון שחייב בו
 השור מה שאין בו באש.
 וההפך פריך בהנכנס
 צאן לרדף (לקמן טא, ב),
 משאן המדליק את הגדיש
 והוא בו כלים ר' יהודה
 אומ' ישלם כל מה
 שבתוכו, והכתיב אורש"י
 אינו מושלם אלא גדיש
 שחטתים בו, ושירי נבני
 חומר בשור שחייב בו
 שור פסולי המוקדשין מה
 שאין בו כבוד, עיקרו כ"ב
 שיהיה שנגזר את הפרה (לקמן
 ג, ב) גדישי התם שור
 פסולי המוקדשין אדם
 ושירי חייבין בבור פטור,
 מאי טעמא? קרא (שמות
 לז, כז) והמת יהיה לו, בכי
 שהמיתה שלו, יצא זה
 המיתה שלו. הני
 הוא שירא, אבל דם בביר
 לא היה שירא דשמיעין
 ליה מוקדתי ודרכו לילך
 ולהזיק, ודברין פשוטין
 הן, ולא הוצרכו ליחוסם
 בלשון קצרה אלא לחיותם
 נזושים לעבודת הן המפרש
 לחיותם בידו בללות.
 פ"ס הכשרות במקצת נזקין
 חבתי בתשלומי נזקין,
 אחר שניהם לנזקין, דלם הזק השור
 ולא מת ישלמו זין שניהם: רב פפא
 אמר. מתניתין דקתמי הכשער כל
 נזקין דאין חייב אלף אחרון צמיחה
 שמת השור קמייתו, ודכתיב הכל
 דלפ"י רבי קאמר אחר אחרון למיתה:
 וסו ליכא. למימר הכשער כל נזקין: והא
 איכא. למימר תו כגון אי אחרמי
 דמסר שורו כו'. ומסביר קמקמי
 ליה רבי זירא ואינה משנה:
 ופשע בו. שהלך בו ולא שמרו:
 פי

מה שאין בו באש.

ואם כמות הוא המציעי חייב מיתה וקם ליה דרדבה מיניה
 דמפרש לקמן בפרק הכונס לאן לרד (דף סא:). וזין שאין ראוי
 לקמן מפרש לה. כל שור דקתמי הכא בקטן קמיירי ולא בשן ורגל:

חייב בו את הכלים. איש שיצרן
 בנגיחה או דבעיטה שהיא תולדה
 דקרן. כלים אין ראויין לאש שאין דרך
 להסיק בכלים: פלוגתא דרבי יהודה
 ורבנן בפרק שור שנגח את הפרה
 (לקמן דף נ:). אלא לעולם רבנן היא.
 ודקשיא לך לימני חומר בשור שחייב
 זו את הכלים כו' מתא ושייר: שיר

טמון. דהוה ליה למתני חומר בשור
 ובור מבאש שאש בעט שור בשק מלא
 כלים שצדן חייב או אם נפל חומר
 צבור ועלו שק מלא תבואה חייב
 ואע"ג דטמון בשק מה שאין בו באש
 דנפקא לן (לקמן דף ט). מלא הקמיהס)
 דאין חייב אלף צגלו: שור פסולי
 המוקדשין. שפדה ונפל צבור בשור
 בעל הצור דכתיב (שמות כא) בעל
 הצור ישלם והמת יהיה לו יאל זה
 שאין המת שלו דאע"ג דנפדה אס
 מת אסור להאכלו לנכדים כדאמרין
 בצרכות (דף טו). תוצה (דפ"ס י) ולא גזיה
 בשן [סס] ולא תלג ואלתל [סס] ולא לנכדים
 וצפסולי המוקדשין הכתוב מדבר
 ואם נגמו שור חייב דהא כתיב(ו) שור
 רעשו וכיון דנפדה שור רעהו קרינא
 היה לו מוקמי ליה לקמן (ע"פ) לנכדים
 מטפלים צנזיה: האי מאי לא
 גרסינן: אי אמרם בשלמא רבנן
 אידי דשייר. טמון וכלים שיר נמי
 האי: אלא אי אמרם ר' יהודה.
 ואין כאן שיר דהא כלים צבור וטמון
 דהא שיר יהודה מתיב מאי שיר
 נזקש שיר: דש ענינו. שאש דש
 השור צנירו ומתכוון לכך שהרי
 השורין מלומדין גדישה תולדה דקרן
 היא שכוונתה להזיק וחייב לשלם דמי
 נירו שקילקל מה שאין בו צבור דלא
 שייך ביה הזק קרקע: דהא קפני.
 לעיל [ט:] בשור דרכו לילך ולהזיק וכל
 נזקין צבלל: האחרון חייב. זין מת
 זו השור זין הזק וטעמא מפרש
 לקמן מקראי בפרק שור שנגח את
 הפרה [גא:]. אחר אחרון למיתה. אס
 מת השור לא ישלם הראשון כלום
 דט' טפחים אין צהס כדי להמית:
 אחר שניהם לנזקין. דלם הזק השור
 ולא מת ישלמו זין שניהם: רב פפא
 אמר. מתניתין דקתמי הכשער כל
 נזקין דאין חייב אלף אחרון צמיחה
 שמת השור קמייתו, ודכתיב הכל
 דלפ"י רבי קאמר אחר אחרון למיתה:
 וסו ליכא. למימר הכשער כל נזקין: והא
 איכא. למימר תו כגון אי אחרמי
 דמסר שורו כו'. ומסביר קמקמי
 ליה רבי זירא ואינה משנה:
 ופשע בו. שהלך בו ולא שמרו:
 פי

הומר בשור מבאש. הא דלא תני שהשור צ"ח משום דהוי צבלל

מסרו להש"ו דהכי תלי טעמא דפטור באש:
 שייך טמון. דפטור באש ושור חייב ופ"ה כגון בעט שור
 בשק מלא כלים ושצדן וכן אם נפל צבור שק מלא תבואה
 חייב ולא דק דכל מיילי דלאו צבלי

חיים ממשעטס מחמור דבור כנו
 כלים כדאמר(ו) בצוק הפרה (דף מט):
 גזי נפל לצור והבזיש מימיו לאחר
 נפילה שהוא פטור משום דהוי שור
 צור ומנס כלים א':

ליחבה נירו וסכסכה אבניו.

גזי דש צנירו פשטי
 משא"כ צבור דלא שייך ביה הזק
 קרקע משמע דה"נ רואה לפרש כן
 משא"כ צבור דלא שייך ביה הזק
 ניר ואזנים וקשה לפי דלם כן היה
 יכול להזכיר כמה היקוט שהאש
 עושה דנדר הקבוע שזרף צימו
 ושאר דברים הקבועין אלף י"ל
 ליחבה נירו דחייב אף על פי שאין
 רגילות שמוק אש ניר ואזנים כלל
 מה שאין כן צבור דפחות מני פטור
 ממיחה כיון דאין רגילות להמית
 בפחות מני:

שהשור חייב בו פסולי

המוקדשין מה שאין
 כן כבוד. דדרשין מוהמת יהיה לו
 מי שהמת שלו "וא"ת למת לו שור ולא
 אדם מיוקו ליה מוהמת יהיה לו מי
 שהמת שלו דכפטינן שור פסולי
 המוקדשין (ט) דמת אסור דנהגה
 דדרשין גזיה שזש שס שס מעגלה
 ערופה בפרק אין מעמידין (ע"י טז):
 * ואי משום שהשער מותר כדאמרין
 צפ"ק דערין (דף יז). ה"ז שער
 שור פסולי המוקדשין מותר כדאמרין
 בצרכות פ"ג (דף טז). ואפילו הכי
 צנירו שעינקו אסור כתיב אין המת
 שלו וי"ל דוהמת יהיה לו משמע
 בשור ולא ממשעי מיניה אדם מדע
 מדפריין צפ"ה הפרה (לקמן ג): ואיפוך
 אלף פירוש והמת יהיה לו דשור
 נדרוש למי שהמת שלו והכי מלי
 למימרי הכי(ו) והא בשור משלם כופר
 ואע"פ שאין המת שלו אלף על
 דמקח לא חייסין צהכי כדפרישית
 דאשור קאי ונלאו הכי לא קשיא אחרון
 למאי דפרישית לעיל דשור ולא אדם
 איצטריך לעבד ולנכדי הקניו לישאל
 שנפל לצור וההוא שרי צנהגה:
אחרון חייב. גס אמקין ורלשון
 פטור מכולם ובפ"ה הפרה
 (לקמן ג). מפרש טעם דכתיב כי יכרה
 אחר ולא שנים לחיובי צתרא אמי ולא
 קמא דאמר קרא והמת יהיה לו ההוא
 דקא עבד שעור מיתה:
ורתו ליבא. וא"ת נהי נמי דליכא
 טובא אטו כי רוכלא ליחשיב
 ולחיל וי"ל משום דדמיק לאוקומי מתני'
 דלא כרבי או כרב פפא ולמיתה והיה
 יכול להעמיד בנימקין ו"א"ת ולוקמא
 כגון שלא היה זו הצל למיתה ולא
 פפא לניזקין זין למיתה זין לניזקין כדאמר רב פפא
 בפרק הפרה (לקמן דף ג). וי"ל דאין זה מקצת נזקין דאחרון עבד הכל:
 * **בגון פפא בר אבא.** מפרש רשב"ס דנקט פפא בר אבא לפי שלתם בני אדם הוא שאלו לכל הבא מאיליו ליבש עליה כי קתם
 ספקל עשוי לכך^ה והוי כמתה מחמת מלאכה אבל פפא בר אבא שהוא משונה וכד משאר בני אדם קתמא אין שאלו לו ולפי'
 ז"ל כגון פפא בר אבא אכילתו^ו קאי דמקאמר בסמוך דל"ל אי לאו את הוה יצדיק פורתא וקיימין משמע דלם היה נשבר היו חייבין
 ומיהו לפי המסקנא דמשני דבהי דקסמך עלייהו אין כריך לפרש "דחייב" אלף אחרון צבלד ומתוך כך פטר ארבעה בני אדם שיבשו
 על ספקל אחד שר אלמנה ושצרוהו והר"ר עיראל חייב לשלם ור"מ מפרש^ז דנקט פפא בר אבא משום דקאמר במסקנא דכחו
 כגופו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם כדו ומתוך כדו מונען לעמוד אבל שאר בני אדם שאין צדידין כל כך ואין סמיכתי
 מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכוון חייבין ולפי זה כריך לומר^ח דרב פפא עצמו בא לתרץ מה שהקשה ותו ליכא':
 מאי

גליון הש"ס

גבי לאתויי בליב. עי'
 לעיל ה ע"כ מוס' ד"ה כי
 עשית: עשית: רוב' ד"ה שהשור
 בו' וא"ת ל"ה. עי' משנת
 ח"ס כ"י קל: בא"ה וא
 משום זכר. עי' וזכיתם דף
 פ"ה ע"כ מוס' ד"ה
 ובערפיה:

מוקף תוס'

א. אלא נפל שק מלא
 גדיים או עופות חיים.
 י"ס. ועי' לקמן כי פ"ה רשי'
 ד"ה שכן יצא צבור.
 ב. שיהיה השור פטור
 בכל מי שאין המת שלו.
 ג. כתיב לעיל כי ע"כ ד"ה הא.
 ד. וככ"כ. רש"י.
 ה. עי' שבעשה עומקו יתר
 על רחבו. רש"י.
 ו. לשבת עליו כל הנכנס
 לחצר ואין אדם מקפיד
 על כך. ר"ש. א. חמשה.
 ז. הנהגות מדרבי:
 א. צריך לומר דאכולהו
 קאי. ועי' מהרש"ס.
 ח. דכולן ישבו בו שלא
 ברושה. דאני מושאל מן
 הסתם ואפי' לשאר
 אנשים. רש"י. ט. דנקט
 פפא בר אבא. רש"י.
 י. ותלמודא דשקלו וטרו
 בדר הכי לא היה יודע
 פירוש מילתיה דרב פפא.
 י"ב.

